GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 193. Joi, 28 Augustŭ (9 Septemvre). 1886.

In memoria lui Franciscŭ Schuselka.

I.

Brașovŭ, 26 Augustŭ, 7 Sept. st. n.

Puținĭ bărbațĭ politicĭ a avutŭ Austria, în véculŭ presentŭ alŭ marilorŭ transformărĭ și reforme, carĭ au sciutŭ sĕ se ridice peste nivelulŭ pasiunilorŭ și alŭ intereselorŭ specifice de rassă și de partidă și sĕ se avênte în sferele mai înalte ale stăruințelorŭ nobile și neînteresate pentru realisarea principiului de adevĕrată libertate și egală îndreptățire în monarhia habsburgică.

Unulŭ din acești puținĭ luptătorĭ imparțialĭ și generoșĭ a fostŭ Franciscŭ Schuselka, rĕposatŭ în 1 l. c. în Heiligenkreuz lângă Baden.

Ca publicistŭ genialŭ, ca bărbatŭ politicŭ distinsŭ și ca omŭ de inimă Schuselka n'a luptatŭ numai pentru patria sa restrînsă, ci a fostŭ unŭ nobilŭ și generosŭ propagatorŭ alŭ ideilorŭ adevĕratei libertățĭ și înfrățirĭ între popórele întregei împĕrății poliglote. Importanța activității lui publice se estinde dér preste fruntariile țĕrei sale natale și în deosebĭ noi Românii din monarchia acésta trebue sĕ ne aducemŭ aminte cu recunoscință, că Schuselka a fost singurulŭ bărbatŭ austriacŭ de greutate politică, care dela înființarea dualismului încóce a luatŭ în apĕrare în organulŭ sĕu, în modŭ sincerŭ și hotărîtŭ, causa dréptă a elementului românescŭ atâtŭ de asupritŭ și prigonitŭ.

Născutŭ la 15 Augustŭ 1811 în Budweis (Boemia) din părințĭ sĕracĭ Schuselka s'a luptatŭ încă de copilŭ cu lipsa și cu nĕcasurile. Prin munca sa propriă, ca instructorŭ la unele familii aristocratice, elŭ s'a susținutŭ în Viena unde a absolvatŭ drepturile la universitate. De vreme își începù cariera sa de scriitorŭ și îndată și venì în conflictŭ cu censura. In Austria domnea în anii trei-ḍecĭ celŭ mai aspru absolutismŭ. Urmăritŭ de poliția puternicului ministru Metternich, Schuselka a fostŭ nevoitŭ a se refugia în Germania la Iena. De aicĭ a combătutŭ c'unŭ rarŭ curagiu în broșurele sale sistemulŭ absolutisticŭ austriacŭ. Dela Iena merse în Hamburg, unde a desvoltatŭ mare activitate ca ḍiaristŭ.

Mișcarea dela 1848 a făcutŭ posibilă reîntórcerea lui Schuselka în Austria. Elŭ fù alesŭ deputatŭ în parlamentulŭ dela Frankfurt și mai târḍiu în dieta dela Viena și Kremsier, unde a jucatŭ unŭ rolŭ de frunte, care s'a curmatŭ însĕ curêndŭ prin reacțiunea, ce a urmatŭ. Schuselka fù internatŭ și pusŭ sub pază polițienéscă în Gainfahrn lângă Vöslau și în 1850 se vĕḍù din nou silitŭ a trece în Germania, ca sĕ scape de persecuțiunile poliției austriace.

Abia după ce se schimbà situațiunea politică la 1859 putù sĕ se reîntórcă Schuselka érășĭ în patria sa și sĕ-șĭ reîncépă activitatea de publicistŭ. Intr'unŭ discursŭ, ce la ținutŭ cu ocasiunea serbărei lui Schiller arangiată de reuniunea ḍiariștilorŭ „Concordia“ în Viena, în Novembre 1859, Schuselka a pledatŭ cu atâta focŭ și cu atâta putere pentru libertate, încâtŭ de atuncĭ a devenitŭ omulŭ celŭ mai poporalŭ în Viena. Acesta a fostŭ primulŭ discursŭ politicŭ liberalŭ ce s'a auḍitŭ în Viena dela 1848 încóce și Schuselka avù curagiulŭ alŭ rosti așa cum l'a sêmțiuŭ, nu cum l'a fostŭ croitŭ censura.

Schuselka făcea parte din partida liberalilorŭ germanĭ. Popularitatea cea mare, de care se bucura în Viena în anii șéseḍecĭ îi oferea ocasiunea de a ajunge la însemnate favorurĭ personale. Dér elŭ lupta în modŭ desinteresatŭ stăruindŭ ca monarchia sĕ se organiseze pe base în adevĕrŭ liberale și constituțiunale. De aceea a venitŭ în conflictŭ și cu ministrulŭ Schmerling, pentru că nu-i era destulŭ de liberalŭ și nu ținé destulŭ contŭ de drepturile și interesele diferitelorŭ țĕrĭ și popóre ale monarchiei. In acestŭ periodŭ Schuselka a luatŭ în apĕrare fată cu Schmerling și autonomia Ungariei, pentru care faptŭ ajunse a fi dintre bărbații Austriei celŭ mai adoratŭ de Ungurĭ.

Curêndŭ însĕ a trebuitŭ sĕ se convingă Schuselka, că nicĭ conaționalii și soții sĕi de luptă, Nemții, nicĭ Ungurii nu urmăreau tendințe sincerŭ liberale, ci că și unii și alții se nisuiau a câștiga supremația peste celelalte popóre, arĕtându-sĕ din ce în ce mai multŭ ca nisce dușmanĭ ai libertății și egalei lorŭ îndreptățirĭ.

Acésta îlŭ mâhnì adâncŭ și urmândŭ imboldului inimei sale, Schuselka luà partea celorŭ nedreptățițĭ și începù a combate pe egemoniștĭ cu tótă agerimea spiritului sĕu și cu argumentele tarĭ ale celui ce apĕră o causă dréptă și sfântă.

Astfelŭ revista sa „Reforma“, ce a înființat-o la 1862, devenì unŭ depositarŭ alŭ principiilorŭ salutare de egală îndreptățire. Astfelŭ Schuselka luà în apĕrare tóte popórele monarchiei a cărorŭ libertate era vătămata séu de totŭ sugrumată.

„Unica garanțiă pentru libertatea popórelorŭ din monarchia habsburgică — scria Schuselka — e îndestulirea națională și de dreptŭ publicŭ a fiăcărui poporŭ singuraticŭ, e federalismulŭ. Numai federalismulŭ póte produce o înțelegere pacînica între popóre și numai în înțelegerea acésta póte prospera libertatea.“

Unirea personală a Belgiei cu Olanda.

In timpulŭ mai recentŭ a începutŭ a se vorbi în pressa belgiană și olandeză de unŭ proiectŭ, care e de interesŭ europénŭ. E vorba de unirea personală a Belgiei cu Olanda în casulŭ când ar muri regele Vilhelm III alŭ Țĕrilorŭ de josŭ.

Planulŭ acesta s'a ivitŭ pentru ânteiașĭ dată în anulŭ 1874 în »Gazette de Lorraine« ce apare în Mețŭ și a fostŭ primitŭ și în „France« a lui Emile de Girardin. Pentru susținerea planului s'a ḍisŭ atuncĭ, că raportulŭ dușmănosŭ dintre Franța și Germania se póte face nepericulosŭ prin crearea unei *zone neutrale* între cele două state rivalisătóre. Acéstă zonă neutrală avea se conțină ca celŭ mai tare membru *regatulŭ unitŭ olandezŭ-belgianŭ împreună cu Luxenburgulŭ*, și apoi sĕ cuprindă și Alsația, Lotaringia și Elveția. De atuncĭ prin apropiata stîngere a casei de Orania, esecutarea ideii d'a se crea prin unirea Țĕrilorŭ de josŭ cu Belgia și cu Luxenburgulŭ unŭ statŭ europénŭ nordvesticŭ mai puternicŭ s'a apropiatŭ cu hotărîre, și distinse foi olandeze nu'șĭ ascundŭ îngrijirea de sórtea ce aștéptă regatulŭ. Nu'i vorbă, dreptulŭ de urmare la tronŭ alŭ princesei Vilhelmina, unica fiică a regelui, e regulatŭ prin lege, dér tînĕra moștenitóre a tronului va avé sĕ dea deodată cn mâna sa și unŭ regatŭ. Prin urmare nicĭ Olandezilorŭ, nicĭ Europei nu le póte fi indiferentŭ, cine va intra póte într'unŭ deceniu în vechiulŭ castelŭ regescŭ Het Loo. Olandezii ar vedé într'unŭ prințŭ germanŭ numai unŭ instrumentŭ pentru a fi încorporațĭ la Germania. și în adevĕrŭ ridicarea unui prințŭ germanŭ de rege alŭ Țĕrilorŭ de josŭ ar trebui sĕ provóce o complicațiune europénă. Din contră, prin o unire personală între Belgia și Olanda, provocată prin plănuita căsĕtorire a moștenitorilorŭ tronului din amêndouĕ părțile, echilibrulŭ europénŭ nu s'ar turbura în nicĭ unŭ modŭ și s'ar corĕspunde mai bine intereșelorŭ ambelorŭ regate.

La curtea regală belgiană nu se lasă din vedere acéstă ideă favorită, și Europa deja în curêndŭ ar puté fi pusă, printr'o călĕtoriă a succesorului la tronulŭ belgianŭ, prințulŭ *Balduin de Flandra*, la castelulŭ Loo, în fața unui faptŭ împlinitŭ.

Chemarea reservelorŭ turcescĭ.

Se scrie din Beyrouth, Siria, că ordinulŭ datŭ de guvernulŭ otomanŭ pentru ridicarea tuturorŭ reservelorŭ, atâtŭ din armata activă câtŭ și din cea teritorială a produsŭ o mare panică în Siria. Toțĭ ómenii aceștia suntŭ însurațĭ și au copii. La Damas, panica e atâtŭ de mare încâtŭ trei părțĭ din prăvălii suntŭ închise; ómenii au luatŭ fuga. Nu se mai întîlnescŭ pe ulițe decâtŭ bĕtrânii și copii. Nu mai e siguranță împrejurulŭ orașului, unde s'au făcutŭ mai multe atacurĭ. Acești ómenĭ, carĭ rătăcescŭ astfelŭ pentru ca sĕ-șĭ procure nutrimentulŭ suntŭ silițĭ ca sĕ fure. In orașŭ, mai multe magasine din cele închise au fostŭ sparte și jefuite. In fie care ḍi mii de femei și copii se strîngŭ pe piața guvernamentului țipândŭ și cerêndŭ sĕ li se dea rudele lorŭ. Décă starea asta de lucrurĭ va mai ținea înca câtva, provincia aceea va fi ruinată și miseriă fórte mare pentru iérna viitóre.

Totă lumea se întrébă, care va fi causa care provócă o asemenea ridicare de ómenĭ, și nimenĭ nu póte sĕ rĕspundă, nicĭ chiarŭ oficerii, carĭ suntŭ însărcinațĭ cu esecutarea ordinelorŭ primite dela Constantinopole.

Ceva despre cultura nóstră.

Zalnocŭ, finele lui Augustŭ 1886.

Ne aflămŭ la începutulŭ anului scolasticŭ. Tinerimea studiósă se reîntórce recreată la studiu. Mulțĭ părințĭ pĕtrunșĭ de unŭ zelŭ laudabilŭ, neconsiderândŭ împrejurările grele în carĭ trăiescŭ, îșĭ ducŭ băieții lorŭ ca sĕ-i cultive la scóle mai înalte, lipsindu-se pe sine acasă și pe cealaltă parte din familia sa. Căcĭ dorulŭ de carte între Românĭ e mare, cu tóte că între împregiurările de astăḍĭ din acéstă patriă, nu 'șĭ vede unŭ părinte rĕsplătită ostenéla și cheltuiéla făcută cu fii sĕi la scóle. Vedemŭ pre mulțĭ tinerĭ că, după ce cu multă jertfă au finitŭ studiele academice, parte stau încă pe capulŭ părinților, necăpătândŭ oficiu, parte iau lumea în capŭ și pribegescŭ în țéra suroră, înstrăinându-se astfelŭ de părințĭ, de rudele sale și de patria sa genetică, cărora ar fi datorŭ acum a le fi spre ajutorŭ.

In mare parte noi înșine suntemŭ de vină că lucrulŭ stă astfelŭ. Noi Românii scimŭ învĕța carte, dér nu suntemŭ încă practicĭ întru alegerea carierei, și de aci provine rĕulŭ, cumcă nouĕ ne lipsesce o tréptă în societatea nóstră, ne lipsesce clasa mijlociă.

Scăderea în cultura nóstră trebue sĕ o atribuimŭ educatorilorŭ tinerimei nóstre, carĭ la noi suntŭ învĕțătorii și profesorii dela scólele medie. Mai cade o parte din acéstă culpă pe părinții de familiă, pe preoțime și pe inteligința nóstră peste totŭ.

Educatorii tinerimei nóstre, învĕțătorii și profesorii, nu suntŭ destulŭ de severĭ întru crescerea tinerimei în scólele primare și respective în clasele prime ale scólelorŭ medie. Vedemŭ băiețĭ fără înclinare cătra studiu, séu cu puțină capacitate înotândŭ cu chiu cu vai dintr'o clasă într'alta, până ce ajungŭ în gimnasiulŭ superiorŭ, când apoi a-i face sĕ părăséscă studiulŭ ar fi celŭ mai mare rĕu, pre când din clasele inferióre ar fi fostŭ bunĭ luațĭ și dațĭ la diferitele măestrii séu la comerciu.

Așa facŭ compatrioții noștri Sașĭ și Germanĭ. La ei fără considerare suntŭ împiedecate mediocritățile de a ajunge în gimnasiulŭ superiorŭ. Și décă în privința vre unui tênĕrŭ suntŭ dubii profesorii și scapă în gimnasiulŭ superiorŭ, din a V-a séu a VI-a clasă îlŭ sfătuescŭ sĕ se aplice la farmaciă, mechanică, architectură și altele.

Acesta-i decĭ pĕcatulŭ profesorilorŭ, că lipsescŭ de la datoria lorŭ de a cerne tinerimea la timpulŭ sĕu, și prin acésta ne rĕmâne unŭ golŭ în societatea nóstră, că n'avemŭ măiestrii industrieșĭ, nu avemŭ comercianțĭ, nu avemŭ farmaciștĭ, mechanicĭ, architecțĭ în proporțiune cu învĕțații noștri.

In mare parte suntŭ însĕ de învinuitŭ și părinții de familiă pentru acéstă anomaliă, care arŭ trebui sĕ fiă cu considerare la înclinarea fiilorŭ și alegerea carierei și pre lângă aceea sĕ țină contŭ și de aceea, că nu cumva cariera ce vrea sĕ o îmbrățișeze fiulŭ sĕu, este deja prea încărcată.

La noi nicĭ de aceste împrejurărĭ nu se pré ține sémă. Părinții în cea mai mare parte suferă de mania de a scóte din fii lorŭ »domnĭ«, ér clasa plugarilorŭ cu deosebire sĕ-șĭ védă pe fiii lorŭ preoțĭ. Ca sĕ ajungă astăḍĭ la „domniă“ în patria nóstră și pe lângă circumstanțele din presinte la noi se recere mare protecțiune, ceea ce nouĕ Românilorŭ ne lipsesce, sĕu renegarea némului nostru. Eră ce privesce cariera preoțéscă, acésta este pré încărcată. Décă însĕ părinții arŭ voi a mai lăsa din mania lorŭ de „domniă“ și părinții din clasa plugarilorŭ arŭ fi sfătuițĭ din partea preoțimei și a inteliginței nóstre, sĕ mai slăbéscă din dorința de a vedé pre fii sĕi numai preoțĭ și nu alta, atuncĭ tinerimea nóstră s'ar aplica la sciințele realĭ, arŭ face școlă superióră de comerciu, ar învĕța mechanica, silvanistica, montanistica, și alte ramurĭ alte sciințeĭ, carĭ póte la

părere nu suntŭ împreunate cu atâta „domniă“, dér aducŭ mai multă îndestulire, fiindŭ mai proventuóse.

Ne lipsescŭ ce e dreptŭ şi şcólele de pregătire pentru carierele realĭ. Şcóle realĭ noi Românii din Ardélŭ şi ţéra unguréscă amŭ puté ḑice, că n'avemŭ. In ce proporţiune stă unica şcólă reală din Braşovŭ cu numĕrulŭ nostru de aprópe 3 milióne suflete române?

Pre lângă fiăcare gimnasiu de alŭ nostru arŭ trebui deschise clase reale paralele, éră cei chiămaţĭ sĕ-şĭ facă apoi datorinţa a îndemna tinerimea sĕ îmbrăţişeze aceste şcóle.

Ne-arŭ trebui, ba este necesitate arḑĕtóre de o şcólă de agricultură în patria nóstră.

Vedemŭ tinerĭ, carĭ au aplecare a învĕţa agricultura, ca sĕ ducŭ la Herĕstrău (Bucurescĭ), de unde absolvindŭ nu se mai reîntorcŭ în patriă. Décă amŭ avé unŭ astfelŭ de institutŭ aicĭ la noi, mulţĭ tinerĭ, carĭ s'ar cultiva în acéstă sciinţă, arŭ rĕmâné în patriă spre marele nostru folosŭ. Popórele numai prin bună-stare se potŭ înălţa la cultură şi prin acésta la mărire. Ca sĕ ajungă şi poporulŭ românescŭ la bună-stare îi trebue dată o astfelŭ de educaţiune tinerimei sale, cum vedemŭ că dau popórele mai înaintate decâtŭ noi tinerimei lorŭ

Cu toţii sĕ ne facemŭ déră datorinţa faţă cu tinerimea nóstră sfătuind'o şi îndemnând'o sĕ cultive cu deosebire sciinţele realĭ, căcĭ achitându-ne de obligămêntulŭ către tinerime, ne achitămŭ de datorinţa ce avemŭ de a înainta cultura nóstră, éră acésta este viitorulŭ nostru.

Ioanŭ Sonea.

SCIRILE ḐILEI.

La scirea dată de o codiţă „patriotică« sub titlulŭ „România netolerantă« şi la care din parte-ne rĕspunsesemŭ cum se cuvenea, vine acum şi respunde chiarŭ preotulŭ ungurŭ Bartalus Ianos din Bucurescĭ, ḑicêndŭ, că scirea e falsă, că colonia ungurésca din Bucurescĭ nu e supĕrată de nicĭ o autoritate română, că bine ar fi când foile ungurescĭ arŭ publica câtŭ se póte mai puţine scirĭ de asemenea natură, care arŭ înăspri numai relaţiunile între cele douĕ naţiunĭ şi ar provoca discordiă chiar între Maghiarĭ. — Suntemŭ curioşĭ sĕ vedemŭ cum va sci profita codiţa de acéstă lecţiune.

—x—

Deórece în trei districte ale României a isbucnitŭ pesta bovină, ministrulŭ ungurescŭ de comerţŭ a ordonatŭ cea mai strictă închidere pentru tótă graniţa română. Importarea animalelorŭ cu bolete indigene şĭ-a reservat'o ministrulŭ din casŭ în casŭ.

—x—

Din Cluşiu se raportéză că, la cererea consiliului direcţiunei preparandiei de învĕţătóre, ministrulŭ instrucţiunei a suspendatŭ din postulŭ sĕu pe directóra Kozma- Gesztezsy, din pricina căreia inspectorulŭ scolarŭ Varady fusese provocatŭ la duelŭ de bărbatulŭ ei şi murì în urma ranelorŭ primite.

—x—

»Berliner Tageblatt“ e informatŭ, că cu ocasiunea întrevederilorŭ din Kissingen s'a prelungitŭ alianţa germană-austro-ungară pe alţĭ şépte anĭ.

—x—

In Bodocŭ, comitatulŭ Trei-Scaunelorŭ, au arsŭ la 2 Septemvre 30 de edificii.

—x—

Guvernulŭ bulgarŭ a confiscatŭ la Rusciucŭ tóte esemplarele ḑiarului „L'Indépendance Roumaine«, destinate abonaţilorŭ şi vêndĕtorilorŭ din Bulgaria. Causa e că numitulŭ ḑiarŭ a scrisŭ contra prinţului Alexandru şi în favórea revoluţionarilorŭ.

—x—

Congresulŭ antisemiticŭ, ce s'a fostŭ anunţatŭ, se ţine în sala Ateneului din Bucurescĭ în ḑilele de 26, 27 şi 28 Augustŭ curentŭ.

—x—

Evenimentele din Bulgaria au datŭ direcţiunii telegrafelorŭ din Bucurescĭ în 9 ḑile unŭ venitŭ de 146,000 fr. adecă cu 90,000 fr. s'au încassatŭ mai multŭ decâtŭ în timpurĭ normale.

Nĕcazurile poporului beiuşanŭ.

Beiuşŭ, 21 Augustŭ 1886.

Se vorbesce că d. comite supremŭ din Oradea mare, br. Döry, va sosi câtŭ mai curêndŭ la Beiuşŭ şi de aci va trece la scalda de véră, numită »Stâna de Vale“. Cu acéstă ocasiune are sĕ inspecteze şi cancelaria minunatului solgăbirĕu Beliczey. Sĕ vedĭ „politică« ce facŭ! D-lŭ comite, temêndu-se ca nu cumva sĕ-i cadă »meritele“ la călcâie, a trimisŭ încă înainte de asta cu douĕ sĕptĕmânĭ pe d. Rocsinŭ, subpretorele din Tinca, ca sĕ-i scótă din rugină pe d-nii din Beiuşiu, pentrucă cancelaria se află în aşa stare desolată, încâtŭ mĕ'ndoescŭ, décă este vre-unŭ actŭ la loculŭ sĕu. Décă n'ar fi cafenelele, băile, »ferbli« şi alte petrecerĭ, se póte că altmintrelea ar sta cancelaria solgăbirĕéscă, dér décă ea este lăsată numai pe mâna unui sermanŭ de protocolistŭ dela judecătoria cercuală, a căruia reputaţiune încă este greu pătată; fiindŭ trasŭ chiarŭ în cercetare pentru defraudărĭ de timbre de pe acte, — ḑĕu puţină speranţă e de ceva trébă bună în o asemenea cancelariă.

Vedĭ aşa se sciu spăla »patrioţii“ noştri unii pe alţii. Eu celŭ puţinŭ nu cunoscŭ alte „merite« pentru carĭ d. solgăbirĕu ar fi vrednicŭ de atâta părtinire, decâtŭ că faţă cu bietulŭ poporŭ scie sĕ fiă cu tótă necruţarea, ér décă nefericitulŭ ţĕranŭ ajunge sĕ se plângă înaintea lui contra neîndreptăţirii vre-unui notarŭ subalternŭ alŭ sĕu, rĕspunsulŭ ce-lŭ primesce este, că: aşa pretinde legea! Fiindŭ poporulŭ de pe la noi forte decăḑutŭ, atâtŭ în privinţa culturală, câtŭ şi materială — ceea ce în mare parte este a se atribui şi indiferentismului preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ — se mulţumesce cu atâta şi renunţă de a-şĭ mai căuta dreptulŭ sĕu. Astfelŭ a crescutŭ îndrăsnéla celorŭ lacomĭ şi sub pretestulŭ diferitelorŭ contribuţii, banĭ comunalĭ, banĭ comitatensĭ etc. batjocurescŭ poporulŭ până este despoiatŭ chiar de ultimulŭ sĕu crucerŭ.

Ca de esemplu voiu amintì pe notarulŭ din Nimoeştĭ, d. Neubauer, pe a căruia mână suntŭ date vre-o 5 séu 6 comune şi care în comiterea ḑilnică de nedreptăţĭ nu cunósce marginì Numai d. Parteniu Cosma s'a aflatŭ, pe timpulŭ când era pe aicĭ, care a avutŭ curagiulŭ a-lŭ trage la rĕspundere înaintea legii, dér dela depărtarea d-lui Cosma nimenĭ nu-lŭ mai controléză.

Unŭ altŭ inconvenientŭ, care îngreunéza multŭ sarcinele grele ale bietului poporŭ românŭ, este urcarea arenḑii munţilorŭ séu pădurilorŭ, carĭ ca locŭ de păşunitŭ forméză uniculŭ isvorŭ de venitŭ pentru poporulŭ nostru, care se susţine aprópe esclusivŭ din prăsitulŭ vitelorŭ. Fiindŭ aceştĭ munţĭ proprietatea domeniului episcopescŭ gr. cat. de Oradea mare, Ilustritatea Sa episcopulŭ Pavelŭ ar afla multă îndurare în cerіurĭ, décă cu bunătatea-i cunoscută ar face sĕ se împuţineze neajunsele poporului. Nu mai puţină supĕrare li se face ómenilorŭ noştri şi prin incassarea remanenţei, séu despăgubirea pămênturilorŭ, care asemenea se încasséză pentru domeniu. Bieţii ómenĭ ar voì mai bine sĕ trécă pămênturile lorŭ în posesiunea domeniului, decâtŭ sĕ-lŭ rĕscumpere.

Pe când amintescŭ acestea, nu uitŭ a Vĕ spune, că Ilustritatea Sa, D-lŭ episcopŭ Pavelŭ, stăruesce cu totŭ-adinsulŭ pentru îmbunătăţirea sorţii gimnasiului nostru confesionalŭ. Tocmai acum este gata planulŭ ca sĕ-lŭ mărésca conformŭ regulamentului ministerialŭ, spre care scopŭ suntŭ menite afară de materialŭ 32.000 fl. v. a. Va sĕ ḑică gimnasiulŭ nostru are sĕ fiă unŭ edificiu grandiosŭ, care Românilorŭ le va face onóre, ér Ilustrităţii Sale unŭ nume nemuritorŭ. Trebue însĕ sĕ fimŭ cu mare luare aminte, ca nu cumva acestŭ frumosŭ edificiu românescŭ sĕ ajungă a fi cercetatŭ numai de şcolarĭ străinĭ, căcĭ mie mĭ-e témă, că progresândŭ aşa de tare miseria materială a poporului nostru, elŭ nu va mai fi în stare a-şĭ susţiné fiii la şcólă. Câtŭ pentru reputaţiunea naţională a acestui gimnasiu, nu mai puţinŭ ar fi de doritŭ unele reforme, şi încă reforme câtŭ de temeinice, căcĭ ḑĕu mie mĭ-e frică, că ce atinge cunóscerea limbei românescĭ nu mare onóre ne facŭ elevii eşiţĭ dela acestŭ institutŭ.

Din Bucovina.

Cernăuţĭ, 30 Augustŭ 1886.

Domnule Redactorŭ! De multŭ n'am scrisŭ nimicŭ din Bucovina. Causa sĕ nu credeţĭ c'ar fi nepăsarea mea. Nu, ci ca sĕ cruţĭ hârtia după cum îmĭ spusese cineva cândva. Dér aceste cuvinte aşa le ţinŭ în sémă, că aḑĭ voescŭ sĕ mai spunŭ ceva nou nouşorŭ, precum numai pe muntele residenţei din Cernăuţĭ sĕ póte cloci. E vorba adecă de postulŭ de predicatorŭ românŭ la catedrala metropolitană din Cernăuţĭ. Postŭ, pe câtŭ de mare şi înaltŭ, pe atâta şi doritŭ de orĭ şi cine, numai nu sciu ce pĕcatŭ, că nu găsimŭ unŭ omŭ, care sĕ fiă şi demnŭ de acestŭ postŭ.

„Écă — vorbă veţĭ ḑice — dóră *N. Lumicovski nu-i destulŭ* predicatorŭ, care scie predica şi fără sĕ se uite în carte şi de aceea şi Consistoriulŭ vré sĕ-lŭ facŭ numai decâtŭ.«

Unii mai rĕi de gură, dér mai cunoscĕtorĭ de causă, ḑicŭ, că acésta se face, pentru ca postulŭ celŭ ocupă Prea Cucernicia Sa sĕ deviă vacantŭ. „Na-ţi-o bună“ vorŭ ḑice cei carĭ sĕ uită la tóte şi plângŭ pĕcatele celorŭ drepţĭ, carĭ storcŭ lapte şi din pétră, posturĭ însĕ cu de-a sila, cândŭ este vorba de politică feméscă.

N'avemŭ nimicŭ în contra păr. N. Lumicovski, câtŭ timpŭ amŭ sci că nu se supĕră, décă-i spunemŭ, că nu-i de d-sa a fi predicatorŭ românŭ şi încă la catedrală, în care ar trebui sĕ se oglindéscă tótă Bucovina. Noi o spunemŭ acésta prietinesce şi d-sa o simţesce, că postulŭ acesta este pentru vre unŭ altulŭ. O ḑicemŭ acésta încă de cu timpŭ, ca nu cumva sĕ se facă vre'o prostiă ca cele multe până acum, şi sĕ fimŭ necesitaţĭ a arĕta mai pe largŭ, că predicatorulŭ românŭ dela Catedrală trebue mai întâiu sĕ scie românesce şi se aibă voce. Nu sciu, décă Consistorulŭ va considera opiniunea acésta, ce s'a esprimatŭ aicĭ, care nu-i a mea subectivă ci generală din Bucovina.

In casŭ, când s'ar face o aşa neîndreptăţire preoţimei bucovinene, pentrucă predicatorulŭ catedralŭ, trebue sĕ fiă celŭ mai puternicŭ în limbă şi dicţiune, atuncĭ fórte rĕu şi urîtŭ s'ar blama Consistoriulŭ. O ḑicemŭ acésta pentrucă suntŭ competenţĭ de-ajunsŭ, numai ce folosŭ când pĕcatele aducŭ norocŭ celuia pe care nu-lŭ vrea obştimea şi chiarŭ d-sa, când ar fi unŭ omŭ la loculŭ sĕu.

Écă cum se încurajéză la noi tinerii de bună spe-

FOILETONU.

FICA MUNŢILORŬ.

In alŭ doilea rĕsboiu alŭ Romanilorŭ cu Dacii, una din legiunile romane comandată de vitézulŭ Liviu, pĕtrunsese, prin dese şi sângerόse ciocnirĭ, până în inima maiestoşilorŭ Carpaţĭ şi poposise lângă unŭ satŭ dacicŭ, pe care a doua ḑi avea sĕ-lŭ treacă prin flacărĭ şi ferŭ.

Iscódele Dacilorŭ înşciinţaseră satulŭ de sosirea temuţilorŭ duşmanĭ; şi toţĭ locuitorii, avêndŭ în fruntea lorŭ pe Vicolŭ şi frumósa lui logodnică Ada, porniră întru întêmpinarea Romanilorŭ şi rugară pe Liviu de pace, făgăduindu'i, décă ii vorŭ lăsa sĕ 'şĭ vadă în tihnă de traiulŭ lorŭ, supunere şi unŭ tributŭ după putere.

Liviu rĕmăsese ca fulgeratŭ vĕḑêndŭ frumuseţea fermecătóre a Adii şi privirea i se aţintì arḑĕtóre pe drăgălaşulŭ şi cerescului chipŭ alŭ Ficei Munţilorŭ, nume pe care i-lŭ dase muntenii ca unŭ omagiu datoritŭ frumuseţii ei.

Ada era adevĕratulŭ tipŭ alŭ frumuseţei muntenescĭ. Inaltă de statŭ, plină la corpŭ, cu ochii ca azurulŭ cerului, cu pĕrulŭ de aceeaşĭ culóre ca şi raḑa de sóre care îlŭ săruta uşorŭ, cu gura mică şi buzele trandafirii!.....

Fica Munţilorŭ cu privirea rugătóre părea lui Liviu o ḑeiţă coborîtă din cerŭ.

Vicolŭ ascepta, împreună cu muntenii, rĕspunsulŭ la rugăciunea lorŭ, care rĕspunsŭ însĕ nu mai venea.

Mutŭ, ţiindu'şĭ adese-orĭ respirarea, Liviu sorbea cu privirea lacomă acea făptură minunată care, în zăpăcéla temerii şi în nevinovăţia ei feciorésca, lăsa sĕ se vaḑă prin neîndestulătoru'i vestmêntŭ comorile-i scumpe cu care natura o înḑestrase!...

Din nou muntenii îi adresară cererea şi-lŭ rugară de rĕspunsŭ...

Vicolŭ băgà de sémă unde era pironită privirea lui Liviu şi norĭ de mâniă se arătară pe chipulŭ lui bărbătescŭ, carĭ dispărură însĕ îndată la zîmbetulŭ şi strîngerea de mână iubitóre a Adii.

In sfêrşitŭ buzele lui Liviu se deschiseră şi, ca şi cum şĭ-ar fi vorbitŭ sieşĭ, ḑise arătândŭ pe Ada:

— Décă 'mĭ daţĭ pe acéstă copilă, făgăduescŭ linisce şi ocrotire!....

Unŭ strigătŭ de indignare isbucnì din piepturile Dacilorŭ şi Vicolŭ, scoţêndŭ unŭ răgnetŭ de furiă, se repeḑì asupra lui Liviu, dér Ada îlŭ oprì...

— Gândiţi-vĕ bine, mai ḑise Liviu când liniscea se potolì, mórtea vóstră a tuturorŭ, orĭ copila asta mie.... Vĕ dau răgazŭ până deséră!...

Apoi, întorcêndu-le spatele, intrà în cortulŭ sĕu.

*

Se înoptase... Satulŭ Dacilorŭ era învĕlitŭ în întunericulŭ adêncŭ...

Liviu se preumbla tăcutŭ şi datŭ cu totulŭ gândirii care umpluse întréga lui fiinţă. Visurĭ plăcute îşĭ făcea şi voluptăţĭ ḑeescĭ îşĭ făgăduia sĕ guste în braţele albe şi cărnóse ale Adii.

Trebuia sĕ aibă cu orĭ ce preţŭ pe acea fiinţă drăgălaşe şi atâta de frumósă... Trebuia sĕ fiă a lui sĕlbateca căprióră a munţilorŭ, cu ochii cerescĭ şi gura rîḑĕtóre... A lui şi numai a lui acea ḑînă cu vocea dulce şi privirea fermecătóre... Viéţa şĭ-ar da-o chiar pentru acelŭ diamantŭ strălucitorŭ alŭ munţilorŭ...

Luna, târḑiă în acea nópte, se ridicase plină. Razele ei poleiseră vîrfurile gigantice ale munţilorŭ şi apoi încetŭ, încetŭ veniseră sĕ salute voióse pe Romanulŭ dusŭ pe gândurĭ...

Privirea lui Liviu rĕtăcitóre în spaţiulŭ cerului se lăsà linŭ şi cu dorŭ asupra satului adormitŭ în care se odihnea frageda copilă ce-lŭ răpise cu totulŭ şi care acum era unica ţintă a vieţii lui.

Prin întunericŭ ḑărì o formă albă că se strecóră şi înaintéză spre elŭ cu îngrijire şi uitându-se cu sfiélă în tóte părţile...

Inima lui Liviu bătŭ cu putere, când în blânda lumină a lunei se desemnà încântătorulŭ corpŭ alŭ Adii.

Fiorii străpunseră, ca ascuţitele săgeţĭ, corpulŭ Romanului şi buzele lui murmurară:

ranţă pentru viitorŭ. Pe unulŭ îlŭ alungă la rĕsăritŭ, pe altulŭ la apusŭ între stâncĭ cu urşii şi numai din simpla causă, ca nu cumva sĕ le spună mai încetaţĭ cu nedreptăţile şi fiţĭ milostivĭ şi pentru cei, carĭ n'au avutŭ parte a se însura cu-o nepoţică de domnŭ mare.

De unde apoi înflorire?! Regresŭ adusŭ de noi înşi ne, şi apoi ne mai plângemŭ, că Rutenii şi Polonii ne i-au terenulŭ de sub picióre. — De ce nu i se dă fiăcăruia loculŭ, care-lŭ merită şi'n care ar putea lucra spre onórea religiunii şi-a naţiunii? —

Décă dicemŭ aceste, apoi le dicemŭ fără interesŭ parţialŭ, ci numai, credêndŭ că se vorŭ afla câte cineva, căruia nu i s'ar da ce doresce nu atâtŭ pentru dinsulŭ, câtŭ pentru ca sĕ arate ce póte şi elŭ.

Noi sĕ părăsimŭ dela ideea, că numai cei bĕtrânĭ şi numai cei cu diplome séu cu câţĭva anĭ de serviciu ar putea lucra ceva, pentrucă presentulŭ tare ne dovedesce, că-i contrarulŭ. Sĕ nu înecămŭ puterile tinere, desconsiderându-le, ca nu cumva din greşélă sĕ le facemŭ noi înşi-ne rĕu şi odată va fi prea târdiu. De aceea aceste puţine ar trebui considerate şi încă tare considerate, ca nu cumva din unele pĕcate, adecă denumindŭ fără precugetare spre dauna poporului sĕ facemŭ şi noi pĕcate de a scrie câte ceva, care face sânge rĕu.

Gheorghe.

Din Bosnia şi Herţegovina.

Statistica oficială a Bosniei şi a Herţegovinei. — Macedo-Românii în Bosnia şi în Macedonia. — Coloniile române de odinióră din Bosnia şi Herţegovina.

După „statistica oficială a Bosniei şi Herţegovinei,“ cu datulŭ din 1 Maiu 1885, eşită de sub tiparŭ în luna trecută a. c. are Bosnia şi Herţegovina o mărime de 887 9799 mile pătrate séu 5, 110.008 hectare şi numĕră 5261 de sate (comune), 47 oraşe şi 31 têrgurĭ cu 215.429 case. Numĕrulŭ totalŭ alŭ locuitorilorŭ e 1,336.091, dintre carĭ 705.025 de genulŭ bărbătescŭ şi 631.066 de genulŭ femeescŭ. Dupĕ confesiune suntŭ 571.250 or. ort., 402.710 mohamedanĭ, 265.788 rom. cat., 5805 Israeliţĭ şi 538 de alte confesiunĭ. Dupĕ stare suntŭ 197.833 cmeţĭ (Kmet-ţĕranŭ neliberŭ), 117.466 tĕranĭ liberĭ, 8162 boerĭ (Beg.—Aga), 7610 posesorĭ de case şi rente. 15.454 fabricanţĭ, comercianţĭ şi industriaşĭ, 34,238 lucrătorĭ, slujitorĭ etc. 2271 clericĭ (preoţĭ si călugărĭ), 1239 amploiaţĭ de statŭ, 347 amploiaţĭ comunalĭ şi privaţĭ. 498 învĕţătorĭ şi 88 persóne sanitare. Supuşĭ austro-ungarĭ suntŭ 25.273 şi din alte state 2165. Scolĭ de statŭ şi comunale suntŭ 67, éră confesionale 859 şi anume: 59 or. ort. 27 rom. cat., 760 mohamedane şi 13 israelite. Bisericĭ or. ort. suntŭ 285 şi rom. cat. 144; moşece (dzamija) 929 şi sinagoge 16. Din Mânăstirĭ suntŭ 13 or. ort. şi 31 rom. cat. Numĕrulŭ castelelorŭ e 32 şi celŭ alŭ ruinelorŭ 206. Cele mai marĭ oraşe suntŭ: Saraievo (capitala Bosniei) cu 26.268, Mostar (capitala Herţegovinei) cu 12.665 şi Banjaluka cu 11.357 de locuitorĭ.

Câtŭ despre naţionalităţĭ tace »statistica oficială“; voiu reveni însĕ la timpulŭ sĕu la acestŭ punctŭ şi amintescŭ numai, că între locuitorii Bosniei şi a Herţegovinei se află şi Românĭ (Ţînţarĭ), emigraţĭ din Macedonia (Bitolia, Skoplije) parte cu mulţĭ anĭ înainte, parte dupĕ ocuparea Bosniei, trăindŭ icĭ colea prin oraşe ca comercianţĭ séu industriaşĭ, în numĕrŭ de mai multe familii însĕ numai în Saraievo, şi aicĭ se ocupă mai alesŭ cu comerciu. Intre olaltă vorbescŭ numai românesce, deşi fiecare din ei — afară de limba maternă — mai vorbescŭ şi limba grécă, turcéscă, bulgaro-sêrbă. şi deşi fiecare pórtă corespondenţele precum şi cărţile comerciale în limba grécă séu bulgaro-sêrbă: adecă după cum a fostŭ scóla care a cercetat'o în Macedonia. Se înţelege de sine, că aceştĭ puţinĭ Românĭ vorŭ deveni aicĭ cu timpulŭ Sêrbĭ, precum s'a întêmplatŭ deja cu mai mulţĭ.

Ce se atinge în decomunŭ de limba Macedo-Românilorŭ, e dreptŭ, că e cam amestecată icĭ colea cu cuvinte grecescĭ, turcescĭ şi slavone, care „amestecătură« apare mai mare séu mai mică; cu tóte acestea unele espresiunĭ le pronunţă mai curatŭ şi corectŭ ca noi şi e orĭ şi cum de admiratŭ, că Românii macedonenĭ au sciutŭ sĕ-şĭ păstreze până astădĭ limba strămoşéscă, mai alesŭ décă considerămŭ, că trăescŭ de multe sute de anĭ între şi lângă popóre străine: Turcĭ, Grecĭ, Slavĭ şi Albanezĭ isolaţĭ cu totulŭ şi fără óreşĭ-care atingere cu fraţii lorŭ din Serbia şi cu cei de preste Dunăre; mai departe, că în biserică şi scólă n'au avutŭ nicĭ când preoţĭ şi învĕţătorĭ din némulŭ lorŭ, ci numai preoţĭ şi învĕţătorĭ streinĭ: »Grecĭ« séu »Bulgarĭ,“ carĭ au avutŭ şi au şi astădĭ numai o ţîntă — desnaţionalisarea Macedo-Românilorŭ! — După cum m'am informatŭ, şi adĭ nu stau „lucrurile“ în Macedonia cu multŭ mai bine decâtŭ înainte; şi adĭ se află scolile precum şi afacerile religióse şi civile în Macedonia în mânile Grecilorŭ şi ale Bulgarilorŭ şi puţinele scolĭ curatŭ românescĭ cu greu vorŭ fi în stare a opri propaganda pangrecă şi panbulgară, care din di în di cresce mereu, precum crescŭ şi aspiraţiunile, precum se înmulţescŭ şi scolile greco-bulgare.

Sĕ sperămŭ însĕ, că din acele scolĭ românescĭ vorŭ eşi bărbaţĭ carĭ vorŭ deştepta simţulŭ naţionalŭ alŭ Macedo-Românilorŭ şi se vorŭ lupta pentru dreptulŭ lorŭ, şi că póte va veni timpulŭ, că din partea Turciei se vorŭ acorda Macedo-Românilorŭ aceleaşĭ drepturĭ, ce le au concetăţenii grecĭ şi bulgarĭ deja de lungŭ timpŭ adecă: clerŭ naţionalŭ şi scolĭ naţionale.

In fine mai am a amintì ceva despre coloniile române de ordine din Bosnia şi Herţegovina. In opulŭ sĕu »die Rumänen in Ungarn, Siebenbürgen und der Bukovina‘, citézâ d. Ioan Slavici unŭ pasagiu[1]) din opulŭ lui Rösler care dice, cumcă în Serbia de sudŭ între rîurile Ibar şi Drina, unde a fostŭ odinióră o coloniă română şi astădĭ se usitéză numirea de »Vlachia veche“ (sêrb. Vlaşca stara), aşişderea că în districtulŭ Pojega din Slavonia loculŭ coloniştilorŭ românĭ de odinióră se numesce şi astădĭ „Valachia mică« (croat. Vlaşka mala), în urmă, că în Bosnia încă a fost o coloniă română şi anume cea dela Sovig din districtulŭ Doluja-Tulza. Aceste numirĭ decĭ, ca »Vlaşca“, »Vlaşka stara‘, ‚Vlaşca mala« şi în de comunŭ tóte acele numirĭ (comune) în limba slavă de sud (Slavonia, Croaţia, Serbia şi Bosnia cu Herţegovina), carĭ conţinŭ în sine celŭ puţinŭ rădĕcina de »Vlah«[2]) (Vla?) séu „Vlassi‘[3]) ne dau argumente, cumcă acolo, unde se usitéză încă aceste numirĭ (fiă ele nume de comune, de locurĭ) au fostŭ órecând »Valachĭ« adecă Românĭ, de unde conchidŭ, cumcă în Bosnia şi Herţegovina afară de colonia română deja de multŭ slavisată dela ‚Sovig‘ (póte comuna „Savic« de astădĭ) amintită de Rösler, au fostŭ şi alte colonii române (valache), înşirândŭ următórele nume de comune (sate), carĭ se usitéză şi acuma: „Vlaşka“[4]) (distr. Bilek în Herţegovina), „Vlahinja«[5]) (distr. Visoko), „Vlaşka mala“[6]) (distr. Dervent), „Vlahovc« (distr. Vişegrad şi Cajnica), »Vlahovicĭ“ (distr. Saraievo, Ljubinje şi Fravnic), „Vlaholje“ (distr. Foca), »Vlassenica« (póte odinióră Vlasinica), »Vlassinja« (distr. Jajce) şi (Vla(h)cici“ (distr. Foca) ş. m. a.

Semnificativŭ e, că suntŭ şi astfelŭ de numirĭ sătescĭ, carĭ conţinŭ in sine şi rădĕcină de »Roman“ şi anume: ‚Romani“ (distr. Foca), „Romanovci« (distr. Gradişka bar.) în fine ‚Na Romanja« şi „Pod Romanja‘ (distr. Saraievo). — („Revista Politică“).

Saraievo, Augustŭ 1886.

Isidor Socolean.

[1]) — »Viele andere zersprengte Häuflein mögen schon früher in andere Nationalitäten zerbröckelt und aufgegangen sein, so diejenige Abtheilung, welche in der Pozega'er Gespannschaft Slavoniens wohnte, und der Gegend, die sie bewohnte, den Beinamen »kleine Walachei“ verschafft hat, oder jene zwischen dem Ibar und der Drina im südlichen Serbien, wo der Name „Altwlachien“ noch jetzt im Andenken ist, oder jener isolirten Gemeinde, welche zu Sovig bei Tuzla in Bosnien genannt wird.“

[2]) »Vlah«=Valachŭ, Românŭ.

[3]) »Vlassi«=Valachii, Românii.

[4]) „Vlaska‘=Valachia: aşaderă unŭ locŭ locuitŭ de Valachii, Românii.

[5]) ‚Vlahinja«=Valachă, Română.

[6]) Vlaska mala“= Valachia mică (vedĭ citatulŭ).

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SOFIA, 8 Septemvre. — *Regenţa s'a formatŭ* din Stambulov, Mutkurov şi Karavelov, ér noulŭ cabinetŭ sub preşedinţa lui Radoslavov conţine lista de mai nainte.

Prinţulŭ Alexandru plécă probabilŭ adĭ la Lompalanca, de unde *va adresa către poporulŭ bulgarŭ o proclamaţiune de despărţire.*

DIVERSE.

Unŭ fenomenŭ rarŭ. — Unŭ fenomenŭ ce merită ca sĕ fie semnalatŭ şi care s'a descoperitŭ acum de curêndŭ într'unŭ tîrguşorŭ din Italia, numitŭ Serata, este o femeiă care de 27 anĭ trăesce fără ca sĕ mănânce. Ea este în etate de 45 anĭ şi de 27 zace în patŭ. Dela 18 până la 20 de anĭ a bĕutŭ câtă puţină zêmă de carne, dér de atuncĭ adecă de 25 anĭ încóce, trăesce bêndŭ numai câte patru paharĕ de apă pe di. Fiă érnă séu vară ferestrele odăii sale suntŭ continuu deschise şi dênsa dice că nu sufere nicĭ unŭ frigŭ. Femea asta este d'o umóre veselă, mai alesŭ când primesce câte-o visită a cuiva. Din când în când, cam între douĕ-decĭ, trei-decĭ şi una de dile, cade într'o stare de catalepsiă cu ochii deschişĭ şi rĕmâne astfelŭ înlemnită una séu douĕ dile. Acéstă femeiă, fenomenŭ, a fostŭ visitată mai adesea de doctorulŭ Novara şi se speră că în curêndŭ elŭ va da publicităţii resultatulŭ studielorŭ sale.

Regina Portugaliei. — Cu ocasiunea călĕtoriei ce face actualmente în Europa regina, Partugaliei, se reamintesce că regina, socia sa, este decorată de dece anĭ cu medalia de scăpare ce i-a fostŭ acordată de societatea de încurajare la bine din Parisŭ. Iată faptulŭ căruia regina datoresce acéstă distincţiune: In 1874, dona Maria Pia se afla cu cei duoĭ fii ai ei, principele Carolŭ şi Alfons. în vêrstă unulŭ de 11 anĭ şi celălaltŭ de 9, la băile dela Cascaes. Intr'o di cei doui copii, prinşĭ de nisce valurĭ, fură duşĭ departe de ţermŭ şi viéţa lorŭ era în periculŭ. Regina se aruncă numai decâtŭ în apă pentru a veni în ajutorulŭ copiilorŭ ei, dér ea nu mai putea lupta multŭ timpŭ cu valurile şi s'ar fi înecatŭ de sigurŭ décă păditorulŭ farului care vĕduse totă scena, nu s'ar fi aruncatŭ la rêndulŭ sĕu în apă, reuşindŭ a scóte la ţermŭ cu bine pe mama regină şi pe cei doi copii ai ei.

Unŭ ciudatŭ obiceiŭ. — Diarele francese spunŭ că în regiunile fabricaţiunei cascavalurilorŭ din Elveţia esistă unŭ obiceiu forte curiosŭ: în acele părţĭ amicii şi cunoscinţele tinerilorŭ ce se căsătorescŭ le trimitŭ ca darŭ de nuntă, chiar în diua celebrărei ceremoniei nupţiale, unŭ mare caşcavalŭ, comandatŭ pentru acéstă anume ocasiune. Acestŭ caşcavalŭ este păstratŭ de tinerii soţĭ ca unŭ suvenirŭ de familiă şi le servesce în acelaşĭ timpŭ de registru pe care notéză, prin o tăietură perpendiculară séu o cruce, nascerile, botezurile, morţile şi alte evenimente de familiă. Acestŭ obiceiŭ datéză dela 1660 şi se dice că s'au vĕdutŭ asemenea caşcavalurĭ avêndŭ mai bine de douĕ sute de anĭ!

Locustele în Spania. — Diarele spaniole arată, că 50 sate din provincia Cuenca au fostŭ devastate de către locuste. Numĕrulŭ acestorŭ insecte este aşa de mare, încâtŭ în unele locurĭ ele forméză unŭ stratŭ de unŭ metru grosime. Unŭ copilŭ micŭ lăsatŭ pe câmpŭ a muritŭ năbuşitŭ de o grămadă de locuste, carĭ s'au aşedatŭ asupra lui.

— E Ada!... Vine la mine, fugêndŭ pe ascunsŭ, ca sĕ 'şĭ scape părinţii şi satulŭ...

Se înşela multŭ Liviu!.... Frumósa fică a munţilorŭ venea la elŭ, pe furişŭ în adevĕrŭ, dér nu ca sĕ se dea lui, ci ca sĕ-i cadă în genunchĭ şi cu lacremĭ scăldându'i piciórele sĕ-lŭ róge sĕ se induioşeze şi sĕ aibă milă de bĕtrânii şi neputincioşii ei părinţĭ, de iubitulŭ ei logodnicŭ, de scumpulŭ ei satŭ, de ea în sfêrşitŭ... In nevinovăţia ei venea ca o căprióră în faţa vênătorului ce sta la pândă gata s'o sfâşie...

Ada îlŭ dărì şi 'şĭ iuţì pasulŭ...

Ajungêndŭ lângă elŭ cădù în genunchĭ şi lăcremândŭ îşĭ începù rugăciunea...

Tremurândŭ, Liviu o ridicà şi în prada unorŭ frigurĭ îmbătătóre de dorinţe nebune, înlănţuì în vînjósele-i braţe mlădiósa taliă a Adei.

— A mea şi numai a mea, sĕlbatecă căprióră, dise.

Ér buzele lui ardĕtóre căutară sĕ sĕrute guriţa minunată a Ficii Munţilorŭ...

Ca săgetată în inimă, Ada se smucì din braţele lui, îlŭ respinse cu puterea desnădĕjdei şi dispărù ca o nălucă..

*

La miedulŭ nopţii, lupta începuse selbatecŭ între Romanĭ şi Dacĭ.

Liviu, înfuriatŭ de respingerea Adii, îşĭ strânsese ostaşĭ şi pornise asupra satului.

Dacii, gata de apĕrare, îlŭ întêmpinaseră şi la lumina lunii crâncena luptă era în toiulŭ ei.

Fica Munţilorŭ, avêndŭ unŭ arcŭ în mână sta lângă logodniculŭ ei Vicolŭ, care se lupta ca unŭ leu.

Privirea Adii fulgerà pe Liviu, care furiosŭ căutà sĕ străbată până la dênsa prin cerculŭ de fierŭ alŭ Dacilorŭ care o împresura.

Romanulŭ, vĕdêndŭ că nu póte rĕsbi, întinse arculŭ şi ţintì în Vicolŭ.

Săgeata pornì...

Ada, care nu'lŭ pierdea din ochĭ, dete unŭ ţipĕtŭ sfâşietorŭ şi se aruncà în faţa săgeţii, acoperindŭ cu gingaşa'i făptură iubitulŭ corpŭ alŭ logodnicului ei...

Sageata îi străpunse inima şi Fica Munţilorŭ cădù scăldată în sânge...

Vicolŭ nebunŭ de durere, o luà în braţe...

O plóe de săgeţĭ romane străpunseră însĕ pe vitézulŭ şi nenorocitulŭ Dacŭ, care picà cu preţiósa'i sarcină....

Şi pe când sufletele lorŭ sburau spre nemărginitulŭ cerŭ, buzele lorŭ se împreunau pentru cea din urmă óră într'o dulce sĕrutare!...

(„România“). Marionŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Septemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	107.55
Rentă de hârtiă 5%	94.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	— —
Bonurĭ rurale ungare	105.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.25
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	105.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.25
Bonurĭ rurale transilvane	105 25
Bonurĭ croato-slavone	105.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 —
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	127.—
Renta de hârtiă austriacă	84.75
Renta de arg. austr.	85 30
Renta de aurŭ austr.	118 50
Losurile din 1860	140 30
Acțiunile băncei austro-ungare	863 —
Act. băncei de creditŭ ung.	288.—
Act. băncei de creditŭ austr.	278 10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	9.98
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.70
Londra 10 Livres sterlinge	126.05

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 24 Augustŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93½	94¼
Renta rom. amort. (5%)	97¾	98½
» convert. (6%)	88—	88¾
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	32—	33½
Credit fonc. rural (7%)	103—	104—
» „ „ (5%)	87—	88—
» » urban (7%)	100—	101—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	82—	83—
Banca națională a României 500 Lei	1020	1030
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	273
« » » Națională	214	216
Aurŭ contra bilete de bancă	13.75	14.25
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 7 Septemvre st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump. 8.68	Vênd. 8.72
Argint românesc	» 8.57	» 8.62
Napoleon-d'orĭ	» 9.96	» 9.99
Lire turcescĭ	» 11.27	» 11.30
Imperialĭ	» 10.26	» 10.29
Galbenĭ	» 5.88	» 5.92
Scrisurile fonc. »Albina»	» 100.50	» 101.50
Ruble Rusescĭ	» 121.½	» 122.½
Discontulŭ	» 7—10 % pe anŭ.	

Nr. 1558/886.

Edictŭ.

Prin care sĕ face cunoscutŭ, că la 23 Septemvre a. c. stilulŭ nou la 10 óre antemeridiane, se vorŭ esarenda prin licitațiune publică, în cancelaria notarială din Romosŭ, următórele drepturĭ regale pro anii 1886, 1887, 1888 și 1889; și anume:

Romosŭ.

1. Dreptulŭ de cârciumăritŭ în comună, prețulŭ esclamării . . 750 fl.
2. Dreptulŭ de cârciumăritŭ în făgădăulŭ din câmpŭ pr. escl. 250 fl.
3. Móra din josŭ cu douĕ róte prețulŭ esclamării . . . . . 270 fl.
4. Móra din susŭ cu o rótă „ „ . . . . . 160 fl.
5. Așa numitulŭ pătrarŭ liberŭ pro 1886 prețulŭ esclamării . 50 fl.

Romoșielŭ.

1. Dreptulŭ de cârciumăritŭ în comună. prețulŭ esclamării . 700 fl.
2. Móra din josŭ cu douĕ róte „ „ . . 300 fl.
3. Móra din susŭ cu o rótă „ „ . . 100 fl.
4. Așa numitulŭ pătrarŭ liberŭ pro 1886 „ „ . . 30 fl.

Vaideiu.

1. Dreptulŭ de cârciumăritŭ în comună, prețulŭ esclamării . 800 fl.
2. Așa numitulŭ pătrarŭ liberŭ pro 1886 „ „ . . 50 fl.

Condițiunile de licitațiune sĕ potŭ vedé totdéuna în órele oficióse în cancelaria notarială din Romosŭ.

Romosŭ, la 1 Septemvre 1886,

Laurianŭ Bercianŭ, m. p. not. cerc. — **Vasilie Drĕganŭ** m. p. jude I.
Avramŭ Dubleșiu m. p. — **Samoilă Popoviciu** m. p. jude I.

5283/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Steriu Constantinŭ végrehajtatonak Popisztea Atyim és Taus György végrehajtást szenvedők elleni 138 írt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvszék területén levő, a 545 hz. tjkben A + 1—25 rdsz. a földvári 522 sz. tjkben A + 1—13 rdsz. illetven földvári 3425. sz. tjkben A + 772/₂ hrsz. és a földvári 3426 sz. tjkben A + 8991. és 8993/₁ hrsz. fekvőkre az árverést 1051 frt. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenti ingatlanok az 1886. évi September hó 30-ik napján d. e. 9 órakor földvári község irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szárdékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, végrehajtató és képviselője kivételével készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3.333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a birósàgnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassóban, 1886. évi September hó 2-ik napján.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Deési, elnök. **Fára.**

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta și pe linia Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	7.30	—
Predealŭ (	—	9.32	1.14	—
(	—		—	—
Timișŭ	—	9.56	1.45	—
Brașovŭ (	—	10 29	2.32	—
(	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Hașfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighișóra (	10.29	—	8.01	—
(	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediașŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blașiu	1.30	—	11.34	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.52	—
Teiușŭ	2.34	—	11.41	—
Aiudŭ	2.55	—	1.12	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	1.42	—
Uióraĭ	3.24	—	1.51	—
Cucerdea	3.36	—	2.15	—
Ghirișŭ	4.11	—	3 12	—
Apahida	5.36	—	4.59	—
Clușiu (	5.56	—	5 30	—
(	6.31	6.03	—	8.00
Nedeșdu	6.52	6.21	—	8.34
Ghirbŏu	7.08	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.23	—	—	9.56
Stana	8.12	—	—	10.16
Huiedinŭ	8.12	7.14	—	11.04
Ciucia	8.52	7.43	—	12 17
Bucia	9.10	—	—	12.47
Bratca	9.29	—	—	1.21
Rév	9.41	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	10 24	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	10.43	—	—	3.38
Várad-Velința	10.53	—	—	3.54
Oradia-mare (	11.—	9.13	—	4.05
(	11.15	9.18	10.55	—
P. Ladány	1.09	10.38	1 23	—
Szolnok	3 29	12.20	3.24	5.17
Buda-pesta	6.38	12.20	10.05	5.25
Viena (	—	2.15	2.15	10.—
(	3.00	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	2 02	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu (	—	10.28	5.05	6.43	—
(	10.45	—	—	7.03	—
Apahida	11.14	—	—	7.26	—
Ghiriș	1.06	—	—	8.51	—
Cucerdea (	—	—	—	9.31	—
(	2.01	—	—	9.43	—
Uióra	2.10	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	2.19	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.33	—	—	10.24	—
Teiușŭ	3 35	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	4.09	—	—	11.28	—
Blașŭ	4.29	—	—	11.44	—
Micăsasa	5.0[illegible]	—	—	12.18	—
Copșa mic.	5.45	—	—	12.36	—
Mediașŭ	6.06	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	6.45	—	—	1.56	6.40
Sigișóra	7.40	—	—	2.34	7.20
Hașfaleu	8.07	—	—	3.02	8.01
Homorod	10.05	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	11.02	—	—	5.30	11.02
Apatia	11.37	—	—	6.03	11.37
Feldióra	12.14	—	—	6.35	12.14
Brașovŭ (	1.09	—	—	7.14	1.09
(	1.55	5.45	—	—	1.50
Timișŭ	2.53	6.22	—	—	2.48
Predealŭ (	3.28	6.47	—	—	3.23
(	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	9.35	11.45	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	—	4 53
(	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok (	11.02	—	11.40
(	11.12	—	12 00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	- -	9.28
Gurasada	7.43	- -	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10.10	—	12.24
Șibotŭ	10.34	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	5 48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Hațegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Banița	—	3.35	6.07
Petroșenĭ	—	4.04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8 17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6.49	9.33	—
Banița	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Hațegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1.35	—

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.